

Velkommen til nettverkssamling for rus- og psykisk helsearbeid i Trøndelag

Namsos 23.september

Trondheim 25. september

Orkland 22.oktober

Laila Hoff Johansen

Helse- og omsorgsavdelingen

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

NAPHA

Mental Helse

KORUS
midt

RIO

HUMAN | Foreningen
for human
ruspolitikk

01.10.2025

Statsforvalterens roller

Foto:

- Statsforvalteren er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra stortinget og regjeringen.
- Statsforvalteren er et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter og utfører ulike forvaltningsoppgaver på vegne av departementene.
- SF iverksetter nasjonal politikk i fylket, orienterer om nasjonale føringer og vi jobber med å realisere mål i opptrappingsplaner og handlingsplaner.
- Er samordningsmyndighet.
- Rettsikkerhetsmyndighet, behandler klagesaker, tilsyn.
- Sprer informasjon, veiledning og kunnskapsinnhenting.

Voldsfeltet

Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024- 2028)

Et viktig kunnskapsgrunnlag

Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid mot vold i nære relasjoner (2022):

Undersøkelsen viser alvorlige svakheter ved myndighetenes innsats mot vold i nære relasjoner.

- Viktige aktører er usikre på om og hvordan de skal melde fra om mistanke om vold.
- Viktige aktører som lærere, bhg. ansatte og leger har for lite kunnskap om opplysningsplikt, avvergingsplikt og avdekking av vold i nære relasjoner.
- Mangler i det helhetlige hjelpetilbudet og myndighetens samordning, variasjon i kommunens oppfølging av vold og overgrep.
- Saksbehandlingstiden i politiet er lang, oppklaringsprosenten har gått ned.
- For lite kompetanse om æresrelatert vold

Dette kan få betydelige konsekvenser for voldsutsatte!

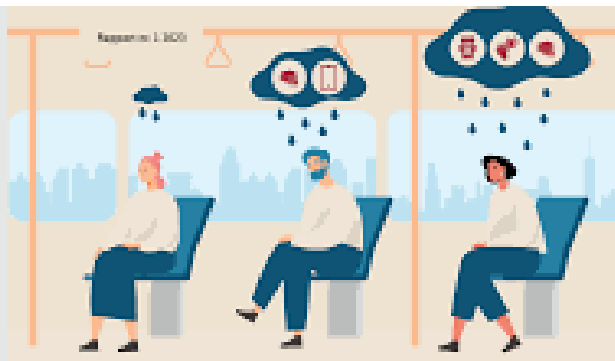
R Riksrevisjonen

Riksrevisjonens undersøkelse
av myndighetenes innsats mot
vold i nære relasjoner

Dokument 3/8 (2021–2022)

Stort omfang av vold

Omfang av vold og overgrep i den norske befolkningen

Rapport

Statens forurensningskontroll, Statens beredning for miljøvern og beredning for katastrofeberedning, Statens beredning for miljøvern og beredning for katastrofeberedning

Statens forurensningskontroll
Statens beredning for miljøvern og beredning for katastrofeberedning

- 11 prosent av kvinner og 3 prosent av menn blir utsatt for alvorlig partnervold i løpet av livet.
- Antallet partnerdrap øker.
- 1 av 5 kvinner er utsatt for voldtekt ved tvang eller makt, sovevoldtekt eller begge deler. Tilsvarende tall for menn er 3 prosent.

NOVA omfangsundersøkelse 2018, barn og unge 12-18 år:

- Ca. 1 av 20 har opplevd **alvorlig fysisk vold** som å bli sparket, slått med en hard gjenstand eller banket opp. 1 av 5 har opplevd mindre alvorlig fysisk vold i oppveksten, som for eksempel lugging, klyping, eller klaps med flat hånd.
- Ca. 1 av 5 har opplevd **psykisk vold** fra foreldre, altså gjentatte tilfeller av psykiske krenkelser. Flere jenter enn gutter hadde opplevd psykisk vold.
- 9 prosent av unge i alderen 16–19 år var utsatt for **digital seksuell vold**.
- Økning i **ungdomsvold**.

Konsekvenser av vold og overgrep

Samfunnsøkonomiske kostnader: ca. 93 mrd. (bla. tap av produksjon).

Mest alvorlig: helsemessige og samfunnsmessige konsekvenser

Flere store studier har vist at barn som utsettes for mishandling og omsorgssvikt, har betydelig økt risiko for å utvikle psykisk sykdom, kognitiv svikt, rusmisbruk, kriminell atferd, utenforskap i skole og arbeidsliv, sviktende fysisk helse og tidlig død sammenlignet med ikke-mishandlede barn.

Fysiske sykdommer som diabetes, hjerte- og karsykdom og kreft er også vanligere hos voldsutsatte, samt selvmordsforsøk.

Overgrep og traumer har varige effekter på utviklingen av hjernen

For eksempel er det vist en sammenheng mellom tidlig mishandling og atypisk utvikling av stressrespons (styrt av hypothalamus–hypofyse–binyre-aksen). Dette kan igjen disponere for psykologisk sårbarhet i voksen alder.

Det er også funnet strukturelle endringer i lillehjernen og prefrontal cortex (frontallappen) hos barn og voksne som har vært utsatt for mishandling.

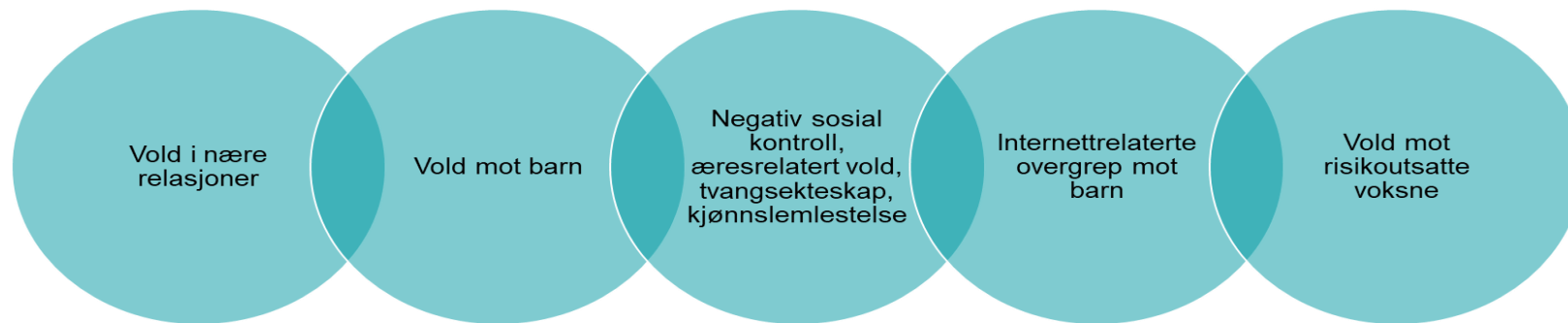
Vold og overgrep påvirker fungering i skole og arbeidsliv og traumer påvirker helsa.

[Konsekvenser av vold og overgrep – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og unge og vold i nære relasjoner (2024-2028)

Hovedområder

Innsatsområder i planen

Prop. 36 S

(2023 – 2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Opptrappingsplan mot vold og overgrep
mot barn og vold i nære relasjoner
(2024–2028)

Trygghet for alle

1. Helhetlig og samordnet innsats:

Oppfordre kommuner til å ha handlingsplaner mot vold i nære relasjoner med tiltak som evalueres systematisk.

Vil ha en overvåking av innsatsen mot vold og overgrep: etablere en partnerdrapskommisjon og en barnevoldskommisjon, videreføre forskningsinnsatsen og en bedre statistikkinnhenting om vold.

2. Forebygging:

Tidlig og samordnet forebyggende innsats; foreldrestøttende arbeid, styrking av helsestasjon- og skolehelsetjenesten, mer kompetanse i tjenestene ved å styrke fenomenkunnskap om vold og overgrep og handlings- og samhandlingskompetanse i politi, barnevern og helsetjenester.

3. Bistand og beskyttelse:

Tiltak for å styrke samhandling mellom tjenestene. Utrede en tverrfaglig og tverretatlig modell for risikovurdering og risikohåndtering i saker om vold og overgrep.

Videreutvikle TryggEst og legge til rette for innføring i flere kommuner.

Videreutvikle Ung.no med mer innhold om internettrelaterte overgrep.

Øke og utvide bruk av omvendt voldsalarm (OVA).

4. Straffeforfølgning:

Utrede behovet for en varslingsplikt til politiet for nærmere angitte grupper ved mistanke om mishandling av barn.

Legge til rette for økt oppklaringsprosent i saker om vold og overgrep (etterforskningsløft).

Styrke kapasiteten i politidistriktene til å avdekke og etterforske saker om internettrelaterte overgrep mot barn.

5. Vold og overgrep i samiske samfunn:

Styrke kunnskap og kompetanse på samisk og om samisk språk og kultur i offentlige tjenestene.

Utarbeide informasjon om hjelpetilbud for voldsutsatte og voldsutøvere, tilpasset reindriftsnæringen.

Opptrappingsplanen for psykisk helse, 2023-2033

Planen har tre innsatsområder:

1. Helsefremmende og forebyggende psykisk helsearbeid:

Utarbeide en kompetansepakke om folkehelse og livsmestring hvor psykisk helse inngår.

Videreføre folkehelsekampanjen «ABC for god psykisk helse».

2. Gode og tilgjengelige tjenester der folk bor:

Pilotere en integrert ungdomstjeneste på ett nivå. Utrede likeverdig tilgang til kunnskapsbaserte lavterskeltilbud.

3. Tilbud til personer med langvarige og sammensatte behov:

Mål om å heve levealderen til de med psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer, videreføre og videreutvikle oppsøkende tjenester. Sørge for gode bo- og tjenestetilbud i kommunen.

Mer om dette i innlegg fra SF senere i dag.

Rusfeltet Riksrevisjonens rapport

Februar 2025: Riksrevisjonen kom med sterk kritikk av manglende hjelp til ROP-pasienter

- Myndighetene har ikke sørget godt nok for hjelp til mennesker med samtidige psykisk helse- og ruslidelser
- Kapasiteten i døgntil behandling svikter og samhandlingen er for dårlig. Fleksible og tilpassete tjenester finnes, men er ofte ikke tilgjengelige.

Denne pasientgruppen: 5.600 personer i Norge, har behov for flere tjenester samtidig og får ikke det helhetlige tilbudet de trenger.

Det er ikke ofte Riksrevisjonen bruker den sterkeste graden av kritikk. Det skjer ved alvorlige svakheter med potensielt store konsekvenser for enkeltmennesker og samfunnet.

- Rapporten konkluderer med at verken helsetjenestene, de boligsosiale tjenestene, arbeidsrettet oppfølging eller andre aktivitetstiltak i dag er fleksible eller tilpasset for denne sårbare gruppen. Tilbudene er ofte fragmenterte, og det mangler koordinering mellom de ulike tjenestene.

Tilsynet er gjennomført over fem år (2019-2024).

Riksrevisjonen tar i bruk sin sterkeste kritikk

Meld. St. 5 (2024–2025)

Trygghet, fellesskap og verdighet

Forebygging og behandlingsreformen på rusfeltet

Meldingen er del 1 av reformen for rusfeltet, og tar for seg helse- og velferdspolitiske utfordringer knyttet til bruk av alle typer rusmidler og vanedannende legemidler.

I meldingen omtales ønsket fremtidig innretning av **forebyggende innsats, skadereduserende tiltak, behandling og oppfølging** av personer med rusmiddelproblemer og regjeringens tiltak for å utvikle tjenestene.

Justisministeren har lagt fram en proposisjon som balanserer vanskelige spørsmål på narkotikaområdet. Sammen med stortingsmeldingen utgjør dette en rusmiddelpolitikk for fremtiden.

Proposisjonen utgjør del 2 av regjeringens forebyggings- og behandlingsreform for rusfeltet, tar for seg de strafferettslige og straffeprosessuelle sidene ved reformen.

Mer om dette i innlegg fra Inger Lise Leithe v. KORUS senere i dag.

Ny handlingsplan for å heve levealderen hos mennesker med alvorlige psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer

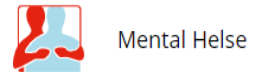
- Har som mål å redusere forskjellene i forventet levealder blant mennesker i denne gruppen.

Dette er første gang en slik plan er laget, og den skal bidra til bedre helse og livskvalitet til en utsatt gruppe i samfunnet.

- Planen inkluderer tiltak som å implementere nasjonale pasientforløp for somatisk helse, utarbeide retningslinjer for behandling av angst og depresjon med fysisk aktivitet, og etablere treningstilbud i kommunene. Trening skal bli en integrert del av behandlingstilbudet i alle helseforetak.
- Konklusjon: Det må gjøres mer for ROP-pasienter, bla. bedre oppfølging.

God nettverkssamling!
Husk: svar på QR-koden ila. dagen ☺

Tilbakemeldinger - Nettverkssaml
ing for rus og psykisk helsearbeid

